

1774

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani

OBVESTILA

republiške matične službe

1981

št. 1

Vsebina:	str.
- Načrt dela organizacijske in inštruktorske službe Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani za leto 1981	3
- Načrt dela matične službe Centralne tehniške knjižnice Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani za leto 1981	7
- Načrt dela Pionirske knjižnice v Ljubljani na področju somatične službe za javne pionirske in šolske knjižnice v letu 1981	11
- Načrt dela Pionirske knjižnice - Mariborske knjižnice na področju matične dejavnosti za leto 1981	13
- Nika Pugelj - K prvemu posvetovanju potujočih knjižnic - bibliobusov v Sloveniji	15
- Iz razprave	29
- Zaključki 1. slovenskega posvetovanja o potujočem knjižničarstvu	36

D E L O V N I P R O G R A M

REPUBLIŠKE MATIČNE SLUŽBE IN MATIČNIH SLUŽB CENTRALNE
TEHNIŠKE KNJIŽNICE V LJUBLJANI, PIONIRSKE KNJIŽNICE V
LJUBLJANI IN PIONIRSKE KNJIŽNICE MARIBORSKE KNJIŽNICE
V MARIBORU

Načrt dela

organizacijske in inštruktorske službe Narodne in
univerzitetne knjižnice v Ljubljani za leto 1981

Republiška matična služba bo v letu 1981 skrbela za stro= kovno rast knjižnic in za uvajanje sodobnega koncepta razvoja knjižnic v Sloveniji, pri čemer bo svojo skrb posvečala predvsem splošnoizobraževalnim knjižnicam in knjižnicam visokošolskih in znanstvenih ustanov.

Za leto 1981 načrtujemo naslednje naloge:

I. ORGANIZACIJSKO DELO

1. Inštruktorska pomoč SIK (splošnoizobraževalnim knjižnicam)

Knjižnicam bo posredovala strokovne nasvete, mnenja in informacije po telefonu in v pisni obliki, poleg tega pa načrtuje še:

- a) 15 obiskov v SIK
- b) 80 obiskov iz SIK
- c) 90 ur inštruktorske pomoči knjižnicam pri preure= janju gradiva (Trbovlje);
- d) svetovanje pri adaptacijah, novogradnji in notranji ureditvi knjižnic (Ljubljana, Ljubljana-Moste, Trbovlje, Laško, Nova Gorica, Ilirska Bistrica in druge.)

2. Inštruktorska pomoč knjižnicam visokošolskih in znanstvenih ustanov

Knjižnicam bo matična služba posredovala strokovne nasvete, mnenja in informacije po telefonu in v pisni obliki, poleg tega pa načrtuje še:

- a) 20 inštruktorskih obiskov v knjižnicah
- b) 40 obiskov knjižničarjev v NUK
- c) 5 obiskov na raznih forumih v zvezi z univerznimi knjižničarji.

3. Organizacija posvetov in sestankov

- a) 3 seje kolegija republiške matične službe (januar, oktober, december);
- b) 4 seje komisije za univerzne knjižnice (februar, maj, september, december);
- c) posvetovanje z vodji SIK - o informacijski dejavnosti (maj);
- d) posvetovanje z univerznimi knjižničarji - o standardih (april);
- e) več drugih manjših sestankov (CKST, predavatelji na tečajih, somatične knjižnice) - po potrebi.

4. Izobraževanje

Tudi v letu 1981 bo republiška matična služba skrbela za strokovno izobraževanje knjižničnih delavcev s tem, da bo organizirala seminarje in tečaje ter strokovne izpite. Še naprej bo organizacijsko vodila komisijo za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke in izpitno komisijo. V letu 1981 so predvideni:

- a) 2 termina strokovnih izpitov. 6. do 22. maja in 9. do 14. novembra 1981.
- b) Tečaj za pripravo na strokovne izpite. Od 2. do 13. marca 1981; (73-75 ur)

- c) Seminar o novostih UDK - (maj ali junij 1981);
- d) Letni knjižničarski tečaj 31. avgusta do 25. septembra 1981; Tečaj bo trajal 4. tedne in bo obsegal približno 130 ur, namenjen je začetnikom v stroki.
- e) Seminar za AIK - v novembru 1981. Tema in dolžina tečaja še ni dokončno dogovorjena.
- f) Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke - 4 seje. Izpitna komisija 4 seje.

5. Statistika

Republiška matična služba bo v letu 1981 zbrala statistične podatke o delu SIK in knjižnic visokošolskih in znanstvenih ustanov. Podatki bodo zbrani do sredine marca, obdelani pa do junija 1981. Zbrani podatki bodo analizirani in pripravljani za objavo v Obvestilih in v Knjižnici.

II. STROKOVNO DELO

1. Publikacije

- a) Obvestila republiške matične službe - 4 številke;
- b) Katalog standardov za gradnjo knjižnic III.skupine (publikacija prenešana iz leta 1980).
- c) Teze za predavanja na letnem knjižničarskem tečaju.

2. Inštruktorji MS bodo svoje strokovno delo usmerili predvsem v:

- a) Modernizacijo predavanj na letnem knjižničarskem tečaju;
- b) Izdelava raziskovalne naloge: "Razvitost mreže SIK v Sloveniji" (Korže);
- c) Sodelovanje pri pripravah za reformo mreže SIK v Ljubljani;

- č) Sodelovanje pri pripravi programskih osnov za gradnjo nove knjižnice v Ljubljani;
- d) Problematika organizacije sistema univerzskih knjižnic na Univerzi E.Kardelja v Ljubljani;
- e) Merila za delo knjižnic - potrebno za vrednotenje programov;
- f) Razen tega pa bodo delavci MS - predavali na strokovnih tečajih, pisali članke in referate in strokovna mnenja ter ekspertize, glede na trenutne potrebe v stroki;
- g) Nadaljevali bodo z dokumentacijo člankov o knjižničarstvu in knjižnicah v Sloveniji, kjer predvidevamo: 1500 pregledanih številčk časnikov in 400 izrezanih, in urejenih člankov.

III. SODELOVANJE

Delavci republiške matične službe bodo tudi v letu 1981 sodelovali s strokovnimi delavci drugih oddelkov NUK, aktivno se bodo vključevali v strokovne komisije DBS in DBJ, sodelovali bodo tudi v DBL, še bolj bomo okrepili sodelovanje z matičnimi knjižnicami, ohranili sodelovanje KSS, ZSS, SZDL, ZKO, z komisijo za informatiko in dokumentacijo Univerze v Ljubljani, okrepili pa bodo tudi sodelovanje z drugimi univerzitetnimi centri pri nas (Maribor, Zagreb).

Načrt dela

Matične službe Centralne tehniške knjižnice
Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani za
leto 1981

Matična služba Centralne tehniške knjižnice Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani (v nadaljnjem besedilu: CTK) bo opravljala naloge v skladu s programom republiške matične službe pri Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani (v nadaljnjem besedilu: NUK) in v skladu z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o knjižnicah. Pospeševala bo sodobni razvoj tehniških visokošolskih in specialnih knjižnic (v nadaljnjem besedilu: tehniške knjižnice) v Sloveniji. Knjižnicam bo nudila strokovno pomoč in skrbela za izobraževanje knjižničarskih delavcev. Glede na stabilizacijske ukrepe bo morala matična služba v l. 1981 posvetiti še večjo skrb sodelovanju knjižnic v knjižničnih povezovalnih procesih: koordinaciji nabave literature, medknjižnični izposoji in sestavljanju centralnih katalogov. Pri izvajanju nalog bodo sodelovale vse strokovne službe CTK.

Za leto 1981 so načrtovane naslednje naloge:

I. Posredovanje strokovne pomoči tehniškim knjižnicam pri visokošolskih delovnih organizacijah, pri znanstveno-raziskovalnih inštitutih in pri gospodarskih organizacijah;

- a) strokovni nasveti knjižničarjem in dokumentalistom med obiski v CTK. Načrtujemo 50 obiskov;
- b) strokovni nasveti v pisni obliki in po telefonu (predvidoma 120);

- c) predvidoma bodo v Ljubljani obiskane 4 knjižnice oz. INDOK službe, izven Ljubljane pa ena knjižnica, po potrebi pa tudi več knjižnic, odvisno od finančnih možnosti v l.1981;
- d) večdnevna praksa v CTK bo organizirana za predvidoma 7 knjižničarjev in dokumentalistov.

II. Izobraževanje

Organizirani bosta dve predavanji za cca 120 knjižničarjev in dokumentalistov o aktualnih vprašanjih s področja specialnega bibliotekarstva in informatike/dokumentacije. Za knjižničarje, ki delajo v manj razvitih specialnih knjižnicah pri gospodarskih organizacijah, načrtujemo 3-5 enodnevni tečajeve o uporabi virov znanstvenih in tehničnih informacij z udeležbo skupaj cca 25 oseb. Izdelati je treba tudi program tečajev.

III. Koordinacija nabave tuje literature in INDOK

gradiva med tehniškimi knjižnicami v Sloveniji

Glede na stabilizacijske ukrepe bo nujno treba sodelovanje med knjižnicami razširiti še na tiste tehniške knjižnice, ki še niso vključene v knjižnične povezovalne procese (koordinacijo nabave tuje literature, medknjižnično izposajo, sodelovanje v centralnih katalogih). Organizirana bosta dva širša sestanka izven prostorov CTK, z udeležbo po cca 60 oseb, in 10 ožjih sestankov v CTK z udeležbo po cca 10 oseb. Strokovni nasveti bodo posredovani med obiski knjižničarjev v CTK, pa tudi v pisni obliki in po telefonu. Potrebno bo tudi vnaprej ažurno voditi ustrezne evidence in si prizadevati za čimbolj uspešno delo razmnoževalnih služb tehniških knjižnic.

Knjižnica bo sodelovala z vnašanjem podatkov za okoli 6000 naslovov serijskih publikacij v seznam naročeni revij v l.1981, ki ga bo izdala NUK.

IV. Vodenje razvida o tehniških knjižnicah in INDOK služb v Sloveniji

Matična služba bo obdelala podatke ankete o delu tehniških knjižnic in INDOK služb v Sloveniji (tudi netehniških) za leto 1979. Anketni vprašalniki bodo pripravljene za računalniško obdelavo v Inštitutu za nuklearne znanosti v Vinči. Iz zbranih podatkov bo izdelana analiza.

V kartoteke in sezname bomo vnašali spremembe in nove podatke.

V. Izdaja strokovnih publikacij

1. Univerzalna decimalna klasifikacija: prevod.

- Kratka izdaja.

Kulturna skupnost Slovenije je nakazala CTK del sredstev, ki so potrebna za izdajo dela. Zaradi omejitev pri izplačevanju avtorskih honorarjev glede na stabilizacijske ukrepe akcija ni potekala tekoče, kot je bilo načrtovano. Zato se bo delo moralo nadaljevati tudi v l.1981. CTK bo zaprosila Kulturno skupnost Slovenije še za sredstva, ki so potrebna za tisk publikacije.

2. Centralni katalog serijskih publikacij v knjižnicah Slovenije.-D.2: Dodatek 1975-1979.

Delo ni bilo zaključeno v l.1980 zaradi nezadostnih finančnih sredstev in zaradi omejitev pri izplačevanju avtorskih honorarjev. Akcija za izdajo

te publikacije se bo nadaljevala tudi v l.1981.
CTK bo zaprosila Raziskovalno skupnost Slovenije
za dodatna sredstva za izdajo publikacije.

VI. Sodelovanje

Matična služba CTK bo sodelovala z republiško ma-
tično službo pri NUK, s komisijo za univerzne knjiž-
nice pri NUK, s komisijo za informatiko, knjižni-
čarstvo in dokumentacijo Univerze Edvarda Kardelja
v Ljubljani, s komisijo za informacijsko dokumenta-
cijski sistem pri Raziskovalni skupnosti Slovenije,
z Društvom bibliotekarjev Slovenije in Ljubljane,
z Društvom dokumentalistov in informatorjev Slo-
venije. Sodelovala pa bo tudi s komisijo za speci-
alne knjižnice pri Zvezi društev bibliotekarjev
Jugoslavije. V l.1981 bo CTK sedež imenovane komisije.

Načrt dela

Pionirske knjižnice v Ljubljani na področju somatične službe za javne pionirske in šolske knjižnice v letu 1981

Republiška matična služba pri NUK je na sestanku s predstavniki somatičnih služb, dne 6.11.1980 predlagala, da Pionirska knjižnica v Ljubljani opravlja dela in naloge republiške somatične službe za javne pionirske in šolske knjižnice do popolne reorganizacije, ki se bo izvedla že v letu 1981, ko bo Zavod SR Slovenije za šolstvo prevzel naloge svetovanja šolskim knjižnicam, Pedagoška akademija v Ljubljani pa permanentno izobraževanje knjižničarjev v šolskih knjižnicah.

Tako si bo Pionirska knjižnica prizadevala za boljšo povezavo s pionirskimi oddelki splošnoizobraževalnih knjižnic in za razširitev dejavnosti na področju knjižne vzgoje ter pridobivanja mladega bralca. V ta namen bo objavila strokovne prispevke o teh dejavnostih (v drugi polovici leta 1981), omogočila hospitacije in ogledе zainteresiranim knjižničarjem ter jim posredovala novosti in strokovne nasvete na skupnih sestankih. Na strokovnem sestanku z vodji pionirskih oddelkov posameznih regij (predvidoma v začetku februarja 1981) pa bomo skušali razkriti vzroke, ki ovirajo razvoj vzorčnih knjižnic ter najti ustrezne rešitve.

Posebno pozornost bomo v tem letu (mednarodno leto prizadetih otrok) namenili vključevanju prizadetih otrok v javne pionirske knjižnice. Pripravili bomo poseben program, ki se bo izvajal v ustanovah za te otroke in v sami knjižnici. Teoretični prispevki pa bodo vspodbuda

za razmišljanje in delo na tem področju, predavanje strokovnjaka s tega področja (predvidoma v začetku leta 1981) pa bo knjižničarjem olajšalo delo.

Poleg teh osrednjih nalog bomo še naprej izvajali že utečeni program:

- Strokovne mesečne sestanke s knjižničarji osnovnih šol in javnih pionirskih oddelkov ljubljanske regije, kamor bomo vabili tudi predstavnike drugih aktivov osnovnošolskih knjižničarjev.
- Mentorstvo, hospitacije, inštruktaže. Zadnje se bodo zaradi kadrovskih sprememb v tem letu zmanjšale.
- Sodelovanje pri načrtovanju in razvijanju dejavnosti šolskih knjižnic v srednjem usmerjenem izobraževanju.
- Sodelovanje pri centralni katalogizaciji slovenskega tiska za mladino (Š-set).
- Izdelovanje priporočilnih seznamov za nakup knjig, za ure pravljič in bibliografije člankov s posameznih področij mladinske književnosti in knjižničarstva.
- Sodelovanje pri reviji Otrok in knjiga.
- Vzdrževanje stikov z mednarodno knjižnico v Münchnu ter ogled knjižnih razstav in sejmov v Münchnu, Bologni in Beogradu.
- Vodenje kartoteke knjižnic, ki jim nudimo pomoč.

Svoj program pa bomo izvajali v tesni povezavi z ustanovami in društvi za mladino, še zlasti pa z Zavodom SR Slovenije za šolstvo, s skupnostjo otroškega varstva in Zveze prijateljev mladine.

Program je bil sprejet na zboru delavcev enote Pionirska knjižnica, dne 19. novembra 1981.

Načrt dela

Pionirske knjižnice - Mariborske knjižnice na področju matične dejavnosti za leto 1981

1. Pionirska knjižnica Maribor bo v skladu s statusom vzorčne knjižnice izvajala do sedaj utečene oblike dela z mladimi bralci in jih poglobljala, iskala in preizkušala bo nove možnosti.
2. Usmerjala bo delo aktivov šolskih knjižničarjev na osnovnih šolah v občinah Maribor, Lenart, Slovenska Bistrica, Ptuj in Ormož.
3. Sodelovala bo z občinskimi matičnimi knjižnicami v vseh prej omenjenih občinah.
4. Prek Zavoda za šolstvo, organizacijska enota Maribor bo vplivala na vodstva šol in šolske kolektive za uveljavljanje knjižnice na šolah, na katerih je knjižnica še vedno deležna premajhne skrbi.
5. Pripravila bo analizo stanja šolskih knjižnic v občini Maribor. Povezala se bo s Komisijo za pionirske in šolske knjižnice glede zbiranja podatkov.
6. Poglobljala bo povezavo z vzgojnovarstvenimi zavodi in omogočala obiske vrtcev v knjižnici pod strokovnim vodstvom knjižničarjev, dajala vzgojiteljem na razpolago strokovno literaturo in gradivo za ure pravljič.
7. Pripravila bo prenosno razstavo in jo posojala osnovnim šolam, za pripravljanje razstav na osnovnih šolah bo dajala na razpolago gradivo in opravljala svetovalsko službo.

8. Sodelovala bo z odborom za bralno značko v občini Maribor, prispevala k tekmovanju z ustrezno nabavno politiko in se o tem dogovarjala s knjižničarji na osnovnih šolah, pripravila bo pogovore o knjigah s seznama za bralno značko.
9. Izdala bo 12. in 13. številko revije Otrok in knjiga ter s tem prispevala k strokovnemu izpopolnjevanju na področju mladinske književnosti in vzgoje mladega bralca.
10. Vzdrževala bo strokovne stike z mednarodno mladinsko knjižnico v Münchnu.

POSVETOVANJE O POTUJOČEM KNJIŽNIČARSTVU

Na pobudo potujoče knjižnice iz Ljubljane in koordinacijske matične službe za ljubljansko območje je republiška matična služba 12. maja 1980 organizirala posvetovanje o potujočem knjižničarstvu v Sloveniji. Na posvetovanje so bili povabljeni knjižnični delavci iz SIK, ki potujočo knjižnico že imajo, kot tudi iz SIK, ki tako knjižnico načrtujejo, knjižnični delavci, ki neposredno delajo v bibliobusih, šoferji bibliobusov in predstavnik izdelovalca bibliobusov. Vabilu se je odzvalo 33 udeležencev. Uvodni referat je pripravila Nika Pugelj, vodja ljubljanske potujoče knjižnice, v razpravi so udeleženci prikazali problematiko drugih slovenskih potujočih knjižnic, predstavnik marioborskega TAMA, pa je razložil stališča proizvajalca vozil. Ker menimo, da je posvetovanje osvetlilo mnogo problemov, ki so zanimivi za širši krog knjižničnih delavcev, objavljamo v nekoliko skrajšani obliki vse gradivo s tega posvetovanja: uvodni referat, povzetek razprave in sklepe posvetovanja.

K prvemu posvetovanju potujočih knjižnic-bibliobusov v Sloveniji

(Nika Pugelj)

Namen današnjega posvetovanja je, da se pogovorimo o mnogih strokovnih in organizacijskih problemih bibliobusne mreže. Zato je tudi delovanje naše knjižnice prikazano po razvojnih fazah s problematiko, ki se pojavlja ob delu.

1. Pričetki delovanja ljubljanske potujoče knjižnice.

1.1. Določitev bibliobusnih postajališč

Osnova za izbor bibliobusnih postajališč je bil razvojni načrt splošnoizobraževalnih knjižnic na ljubljanskem področju, ki temelji na podrobnih podatkih o nestu in okolici. Raziskavo je pripravila Irena Kernel, zajema pa tele podatke:

- število prebivalcev v kraju;
- starostno in poklicno strukturo prebivalstva;
- oddaljenost kraja od večjih kulturnih središč;
- oddaljenost od najbližje splošnoizobraževalne knjižnice;
- ali je v kraju ali v bližini šola;
- kakšne možnosti so imeli prebivalci kraja za branje doslej;
- kakšne so želje prebivalcev po knjigi;
- kakšna je splošna prebujenost terena;
- kakšne so prometne razmere.

Na osnovi zbranih podatkov smo določili približno 40 krajev za obisk bibliobusa, pri ožjem izboru pa smo upoštevali predvsem te dejavnike:

- Bibliobus bo obiskoval izključno tiste kraje, ki so brez rednih knjižnic in so od knjižnic toliko oddaljeni, da se občani iz njih ne morejo redno oskrbovati. Pri tem smo upoštevali tudi razvojni načrt in izključili tiste kraje v katerih je predvideno stacionarno izposojevališče ali krajevna knjižnica.
- Kraj, ki ga bo obiskoval bibliobus ne sme imeti preko 300 prebivalcev. V krajih z več kot 300 prebivalci je v razvojnem načrtu predvidena stacionarna knjižnica, kar je edina smotrna rešitev. V nekaterih od teh krajev so si občani obisk bibliobusa želeli in ga tudi zahtevali, vendar njihovim željam nismo ustregli, da ne bi s tem zatrli ali zavlekli ustanovitve stacionarne knjižnice. Da je bilo takšno stališče pravilno, potrjuje primer Vodice v občini Ljubljana-Šiška. V Vodicih je 800 prebivalcev, vendar so sprva zahtevali biblio=

busno postajališče, ko na to zahtevo nismo pristali, je v Vodicach le zaživela krajevna knjižnica, ki danes deluje v skladu s strokovnimi načeli in v veliko zadovoljstvo krajanov.

- Bibliobusnih postajališč nismo mogli organizirati v nekaterih krajih, ki sicer izpolnjujejo vse predvidene pogoje, pa so zaradi svoje lege in slabih cest nedostopni za naše veliko vozilo. Za oskrbo teh krajev smo predvideli manjše vozilo - kombi, vendar zaenkrat te zamisli zaradi pomanjkanja finančnih sredstev še nismo mogli realizirati. Ker so ti kraji zaradi odmaknjenosti od večjih središč še prav posebno odrinjeni od vseh kulturnih dobrin, je zanje oskrba s knjigo še bolj pomembna, zato je nabava kombija v naših načrtih na prvem mestu.

1.2. Dokončna določitev postajališč in vozni red bibliobusa. Preden smo določili bibliobusu vozni red smo morali opraviti še precej razgovorov.

1.2.1. S predstavniki avtobusnega podjetja Viator oddelek medkrajevni promet smo se posvetovali o naslednjih vprašanjih:

- kakšne so ceste, ki vodijo do predvidenih postajališč;
- če do teh krajev vodi redna avtobusna proga;
- koliko časa vozi avtobus do določenih krajev;
- katere kraje bi se dalo povezati v posamezne proge;
- kako bi te proge potekale.

1.2.2. V vseh bodočih bibliobusnih postajališčih smo navezali stike tudi s krajevnimi družbeno političnimi organizacijami. Prosili smo jih za organizacijsko podporo in moralno pomoč, ob začetku delo=

vanja bibliobusnih postajališč, pa tudi za stalno sodelovanje v bodoče. V vsakem kraju smo prosili naj določijo po enega predstavnika za tesnejše sodelovanje in reševanje konkretnih problemov.

Pokazalo se je, da smo stike lažje navezovali v tistih krajih, kjer je že kdaj delovala kakšna knjižnica ali pa je razvita kakšna druga kulturna dejavnost. Na opredelitev družbeno političnih organizacij (predvsem krajevnih skupnosti) posebnega kraja so vplivali predvsem tile dejavniki:

- socialna struktura prebivalstva;
- relativna oddaljenost od večjih centrov;
- daljša ali krajša popolna odsotnost knjige v kraju;
- splošna prebujenost terena;
- stopnja povezanosti DPO, predvsem krajevne skupnosti s krajani.

V nekaterih krajih smo v pisemenih in ustnih stikih s funkcionarji naleteli na odklonilna stališča do bibliobusa. Predstavniki DPO so menili, da v njihovem kraju ni zanimanja in potrebe po knjigi. Zanimivo je, da je največkrat prav v teh krajih sedaj, ko jih bibliobus obiskuje, obisk izredno velik.

Stiki z družbeno političnimi organizacijami v krajih kjer je bibliobusno postajališče se niso končali, ko je bibliobus začel z delom. Potujoča knjižnica sproti obvešča vse dejavnike o svojem delu, o načrtih za bodoče in o problemih, ki se sproti pojavljajo.

2. Delovanje potujoče knjižnice

Ljubljanski bibliobus je po enoletnih pripravah krenil na pot v jeseni 1974. Obiskuje 35 krajev, ki so razporejeni na 14 prog. Postajališča obiskujemo vsake štiri tedne v popoldanskem času in na željo občanov eno soboto in eno nedeljo dopoldne. Izredno skrbno smo izbrali tudi mesto za postajališče v vsakem kraju, pri čemer so nam pomagali predstavniki krajevnih skupnosti. Navadno stoji bibliobus pred šolo, trgovino, gasilskim domom, pred cerkvijo ali pred gostilno - pač tam, kjer je naravno središče kraja. Praksa je pokazala, da so bila postajališča dobro izbrana, tako, da do sedaj še nismo nobenega spremenili.

Pomemben delež k uspešnemu delovanju potujoče knjižnice prispeva stalno, zadostno in jasno obveščanje krajanov o prihodu bibliobusa. Brez prave in temeljite obveščенosti nam krajan ne bo zaupal in ne bo postal naš bralec. Tudi sedaj, ko se je potujoča knjižnica že ustalila, skrbimo, da bralci natančno vedo, kdaj bomo obiskali njihov kraj. Bralce obveščamo za pol leta naprej s posebni lističi, ki jih priložimo v izkaznico, razen tega pa še s plakati in z objavami v Ljubljanskem dnevniku. To obveščanje je posebno potrebno zlasti zato, ker obiščemo vsak kraj le vsake štiri tedne.

Potujoča knjižnica se trudi, da obiskuje posamezne kraje točno po urniku, v primeru, da obisk posameznega kraja vendarle odpade, bralce o tem pravočasno obvestimo. Razume se, da ustrezno podaljšamo tudi izposojevalno dobo.

Ljubljanska potujoča knjižnica, kot posebej finansirani oddelek ljubljanskih SIK ima lastni knjižni sklad

(okrog 16.000 enot). Knjižni sklad samostojno dopolnjuje, glede na ponudbo na knjižnem trgu in na želje in potrebe bralcev. Kupuje 40% mladinske in otroške literature. Navadno kupimo 3 izvode leposlovja za odrasle, 4 izvode mladinske literature in 1-2 izvoda poljudnoznanstvene literature. Gradivo delavci potujoče knjižnice sami obdelajo. V skladišču in v bibliobusu je postavljeno po načelu prostega pristopa. Matična kataloga - AIK in UDK sta v centrali, naslovni katalog pa je v bibliobusu. Tekoče vodimo tudi kartoteko deziderat. Vsako bralčevo željo sproti za beležimo, knjigo, ki je potujoča knjižnica nima, preiskrbimo bralcem z medknjižnično izposajo. Bralcem potujoče knjižnice je na ta način dostopna vsaka knjiga ljubljanskih SIK.

2.1. Delo z bralci in organizacija dela.

Najpomembnejše naloge delavcev potujoče knjižnice pa so seveda tiste, ki jih opravljajo na terenu. Bralcu nudijo informacije, jim poskušajo prilagoditi knjižno zalogo v bibliobusu, hkrati pa seveda navajajo bralce h kvalitetnejši knjigi. Ugotovljene bralne interese širijo in kvaliteno poglobljajo.

2.1.1. Vpis bralcev

Nove bralce vpišemo v vpisno knjigo, ki je enotna za vas izposojevališča. Vsak bralec dobi svojo vpisno številko, ne glede na izposojevališče na katerem se je vpisal. Ta način se nam zdi bolj racionalen, kot če bi imeli za vsako izposojevališče svojo vpisno knjigo. Ob vpisu dobi bralec izkaznico, poslovník knjižnice in razpored obiskov bibliobusa za pol leta. Otroci dobe še dovolilnice za vpis, ki jih izpolnijo in podpišejo starši, odrasli bralci pa podpišejo pristopno izjavo. Ob vpisu izpolnimo za vsakega bralca

bralčev list in poseben žep, vodimo pa tudi abecedno kartoteko bralcev in kartoteko neizterljivih bralcev. Bralčeve liste preverimo vsako leto. Liste tistih bralcev, ki nas vse leto niso obiskali, izločimo iz tekoče kartoteke, vendar jih ne uničimo, ampak jih shranimo v arhiv za primer, da nas bo bralec čez čas ponovno obiskal.

V potujoči knjižnici izposojamo brezplačno - brez izposojnine in brez vpisnine, zaračunavamo pa zamudnine in nadomestilo za izgubljene in poškodovane knjige. Bralci si lahko izposodijo neomejeno število knjig.

2.1.2. Registracija izposoje.

Registracijo smo kolikor je bilo mogoče poenostavili, kar je nujno potrebno ker imamo za izposajo na voljo relativno malo časa. Kar največ časa posvečamo svetovanju bralcem ob izposoji. Bralčevi listi so vloženi po bibliobusnih postajališčih, listke izposojenih knjig vlagamo v žepke k bralčevemu listu. Če bralec ob obisku ni vrnil vseh knjig, mu ostale avtomatično podaljšamo do prihodnjega obiska bibliobusa. Takšno poslovanje je preprosto, zaradi posebnega načina dela v potujoči knjižnici (čas obiska bralcev in izposojevalna doba sovpadata) je evidenca povsem zadostna.

2.1.3. Vračanje knjig in zamudnine

Bralci nam knjige na splošno redno vračajo in z zamudniki in terjanjem knjig nimamo večjih problemov. Zamudnino redno zaračunavamo, razen v primeru, če je bil spremenjen vozni red bibliobusa, pa bralci o tem niso bili dovolj obveščeni. Zamujene knjige terjamo s tremi opomini, najtežje primere s pomočjo odvetnice. Le v posameznih primerih je bila potrebna tudi obravnava na sodišču.

2.1.4. Statistični podatki o delu potujoče knjižnice

Delavci potujoče knjižnice vodijo vse potrebne statistične podatke enako, kot pri stacionarnih knjižnicah. Statistiko vodimo za vsak kraj posebej. Beležimo sledeče podatke; o obisku, ločeno po spolu in starosti bralcev. Letna statistika pa obsega še poklicno strukturo bralcev. Ob statističnih podatkih si beležimo opombe: opažanja o poteku dela, posebne dogodke, posebne uspehe, pomanjkljivosti, želje in predloge bralcev idr. Te pripombe so obenem s statističnimi podatki sestavni del poročil, ki jih redno posredujemo tudi družbeno političnim organizacijam na terenu, kjer potujoča knjižnica dela.

V letu 1979 je ljubljanska potujoča knjižnica takole delala:

- knjižna zaloga	16.082 zvezkov		
- novo nabavljenih	2.357 enot		
	vseh	moških	žensk
- Bralci	1.719	703	1.016
vpisanih 1. 1979	419	179	240
- Obisk	10.491	3.937	6.554
do 15 let	7.933		
od 15 do 20 let	1.372		
od 20 do 60 let	975		
nad 60 let	211		
- Izposoja	43.570		
		- za odrasle	19.058
		- za mladino	24.512
- Medknjižnična izposoja	120 knjig		

1.5. Okvirna cena poslovanja

V letu 1979 je bilo finančno poslovanje takšnole:

Prihodki:

dotacija ljubljanske kultur.skup.:	1,238.800,00	din
zamudnina	39,75	"

Izdatki:

OD (4 delavci: šofer, 2 viš.knjiž=		
ničarja, bibliotekar)	470.204,55	"
knjižno gradivo (2.357 knjig)	239.847,50	"
bibliobus vzdrževanje:	92.329,20	"
gorivo	41.280,00	"
registracija in		
zavarovanje	33.906,60	"
amortizacija		
(računana na 5 let)	88.296,80	"
ostali izdatki	354.262,65	"
	<hr/>	
skupaj izdatki	1,320.127,30	"

Lastni dohodki potujoče knjižnice so minimalni, ker ne zaračunava niti članarine, niti izposojnine. Stroški za vzdrževanje bibliobusa so izredno visoki, deloma zato, ker je vozilo dotrajano, največ pa zato, ker je vozilo izredno nekvalitetno. Slaba izdelava je tudi eden od vzrokov za veliko porabo goriva, pri tej porabi pa se poznajo tudi slabe ceste in pa poraba za notranjo razsvetljavo vozila. Pri ostalih izdatkih so všteta tudi lanska sredstva, ki krijejo razliko med dotacijo in izdatki.

3. Načrti ljubljanske potujoče knjižnice

V prihodnjem letu imamo v načrtu nakup novega vozila. Računamo, da bomo z novim vozilom in s primerno popravljenim starim lahko obiskovali postajališča bolj pogosto - če le mogoče na 14 dni. Bibliobusna postajališča želimo primerno urediti. Na vsako postajališče nameravamo postaviti omarico za obveščanje o prihodih bibliobusa, o knjižnih novitetah in o drugih kulturnih dogodkih. V omaricah naj bi bil tudi priključek za električno energijo, tako, da bi bibliobus dobival razsvetljava in gretje na postajališčih in ne bi bilo treba uporabljati lastnega zelo neekonomičnega agregata.

V načrtih za prihodnje srednjeročno obdobje so vključene tudi nekatere naloge, ki jih nismo uspeli realizirati v tem obdobju: nabava manjšega vozila, da bi lahko obiskovali tudi manjše in težje dostopne kraje, raziskave možnosti in potreb po bibliobusu za delovne organizacije ter razširitev bibliobusne službe tudi na izvenljubljske občine v regiji.

4. Problematika bibliobusne službe

- 4.1. Statistični podatki nam pokažejo, da je med bralci potujoče knjižnice nesorazmerno velik odstotek osnovnošolske mladine. Ti otroci si izposojajo predvsem obvezno čtivo in knjige, ki jih potrebujejo ob šolanju. Ta pojav kaže, da so šolske knjižnice vse premalo razvite in ne opravljajo svojih nalog. Bibliobus mora tako prevzemati naloge šolskih knjižnic, kar pa ni v skladu s konceptom potujoče knjižnice, ki je po vsebini splošnoizobraževalna knjižnica. Razen tega pa tudi sestava knjižnega gradiva ni taka,

da bi mogel bibliobus uspešno nadomestiti delo šolske knjižnice.

- 4.2. V nekaterih krajih je obisk že prevelik, da bi lahko z bralci normalno delali. (V eni uri pride npr. v bibliobus več kot 80 bralcev). V takih krajih potujoča knjižnica ni več smiselna, tu bi morali imeti krajevno knjižnico, ki bi krajane pogosteje in boljje oskrbovala. V nekaterih takih krajih že navezujemo pogovore s krajevno skupnostjo in z občinsko matično knjižnico za ustanovitev krajevne knjižnice ali izposojevališča, vendar jih zaenkrat še obiskujemo z bibliobusom. Upamo, da bo delno izboljšal položaj novi bibliobus, ki nam bo omogočil, da bomo te kraje obiskovali vsakih 14 dni.
- 4.3. Ravno nasprotno pa imamo tudi nekaj krajev, kjer je število bralcev močno upadlo. V teh krajih so obiski bibliobusa že neracionalni in predragi. Ko smo proučevali vzroke za upad obiska smo ugotovili: krajani se izseljujejo v mesto ali v tujino, v nekaterih krajih so ostali le starejši prebivalci zato ni naravnega prirastka itd. Take kraje le težko opustimo, ker se zavedamo, da bo kraj ob našem odhodu še ob tisti košek zunanjega sveta, ki ga je bil deležen ob naših obiskih. Preostali prebivalci v takih krajih si obiska potujoče knjižnice še želijo. Predno tako postajaljšče opustimo, se pogovorimo s predstavniki krajevne skupnosti in krajani in nikoli ne ukrepamo brez temeljite skupne presoje.
- 4.4. V problematiko potujoče knjižnice spada tudi oskrba težko dostopnih krajev, kamor veliki bibliobus ne more, in oskrba krajev, ki imajo več kot 300 prebivalcev

pa si želijo postajališča potujoče knjižnice. O obeh primerih je bilo v referatu že govora.

- 4.5. Specifičen problem potujoče knjižnice je tudi neenakomeren obisk v posameznih letnih časih. Na vseh postajališčih je bralna sezona predvsem pozimi in v jeseni, obisk upada že spomladi, v poletnih mesecih pa ga skoraj ni. Zaradi tega njih nja smo dosedaj poleti prekinili terensko delo za en mesec, razmišljamo pa, da bi ta premor podaljšali na dva meseca. V teh dveh mesecih bi lahko opravili generalna popravila na vozilu, z intenzivnejšim internim delom bi temeljito uredili in pripravili knjižno gradivo, v tem obdobju bi delavci izrabili tudi letne dopuste, tako bi bili res dobro pripravljeni na povečan jesenski obisk.
- 4.6. Eden od problemov so kraji, ki imajo manj kot 300 prebivalcev, pa si vendar želijo krajevno knjižnico. Tu moramo pri odločitvi in pri presoji, če bi bila ustanovitev takšne knjižnice ekonomsko opravičljiva, vzeti v obzir širše geografsko področje in ugotoviti, kateri okoliški kraji gravitirajo h kraju, ki želi knjižnico, kam gravitira kraj sam itd. Le tako bo lahko naša oločitev ustrezna.
- 4.7. Velik problem potujoče knjižnice je sam bibliobus. Naš bibliobus je prototip, zato je zbirka raznih tehničnih napak in pomanjkljivosti, ki stalno ogrožajo tudi naša finančna sredstva. Zelo slabo je urejeno ogrevanje in razsvetljava vozila. Vgrajene peči sicer grejejo, istočasno pa zelo onesnažujejo zrak, tako, da so delavci pri

terenskem delu ves čas izpostavljeni strupenim izpušnim plinom. Razsvetljava v vozilu oskrbuje agregat na nafto. To je zelo drago in neekonomično, zato se bomo morali v posameznih krajih dogovoriti za električne priključke. O nefunkcionalni opremi, slabi izrabi prostora in slabi tehnični izvedbi bibliobusa ne bom govorila, saj je naše vozilo že zastarelega tipa, nekak učni model za nova in boljše vozila. Tudi tehničnih pomanjkljivosti, teh je precej, ne bom naštevala, saj so novi bibliobusi veliko boljši, uporabnejši in našega starega utrujenega predhodnika le težko primerjamo z njimi.

5. Povzetek

Z veseljem pozdravljamo to prvo posvetovanje delavcev slovenskih potujočih knjižnic. Upamo, da bo današnji pogovor uvod v tesnejše in trajno sodelovanje. Zaenkrat se pogovorimo, izmenjajmo praktične izkušnje, da bomo s časom prišli do enotnega koncepta dela, saj je Slovenija premajhna, da bi iskali poti vsak zase in v svojo smer.

Na koncu bi povzela nekaj načel, ki se mi zde pomembna za uspešno delo potujoče knjižnice:

- 5.1. Osnovni pogoj za uspešno organizacijo potujoče knjižnice je kvalitetna in dobro razvita matična knjižnica, ta naj ima vse niti potujoče knjižnice v rokah. Potujočo knjižnico naj vodi in usmerja strokovno in organizacijsko, s svojim knjižničnim gradivom pa dopolnjuje knjižnično gradivo potujoče knjižnice in tako omogoči tudi najbolj oddaljenim uporabnikom čim bolj popolno knjižno oskrbo.

- 5.2. Delo potujoče knjižnice naj bo osnovano na skrbni vsestranski analizi področja, ki ga namerava oskrbovati. Še preden potujoča knjižnica začne z delom, moramo dobro poznati ne le kraje, ki jih bomo obiskovali, pač pa celotno področje.
- 5.3. Izbor krajev za bibliobusna postajališča naj temelji na smiselnih kriterijih, širše zastavljenih srednje in dolgoročnih načrtih razvoja in naj se ravna po dogovorjenih standardih za SIK ne pa po trenutnih željah posameznih krajev. Za obiske potujoče knjižnice so primerni manjši in bolj oddaljeni kraji, kjer načrti ne predvidevajo ustanovitve krajevne knjižnice ali stacionarnega izposojevališča. V izjemnih primerih lahko vključimo tudi kraje, v katerih načrtujemo stacionirano knjižnico šele čez daljše obdobje.
- 5.4. Če hočemo, da bo potujoča knjižnica uspešna, se moramo tesno povezati s krajevnimi DPO, predvsem s krajevnimi skupnostmi. S krajevnimi dejavniki sodelujemo stalno in jih sproti obveščamo o vsej problematiki knjižnice, ki jo vedno rešujemo skupaj z njimi.

Pobudo za sodelovanje mora v večini primerov dati prav knjižnica.

To so na kratko povzeta najvažnejša načela, ki so pogoj za kvalitetno delo in uspešen razvoj potujoče knjižnice.

IZ RAZPRAVE:

I. Prispevki razprave k tehničnim vprašanjem o vozilih za potujoče knjižničarstvo

Matična knjižnica Piran

Koprška potujoča knjižnica je najstarejše slovensko vozilo za ta namen. Okvare so zelo pogoste.

Mariborska knjižnica

Mariborska knjižnica je začela z delom jeseni 1974. Dve leti ni bilo tehničnih težav, razen z ogrevanjem. Uredili so tudi novo razsvetljava. Za električne priključke na postajališčih ne dobijo dovoljenja.

Knjižnica Oton Župančič Ljubljana

Potreben bi bil dogovor, da bi servisi sprejeli bibliobuse v popravilo takoj. Kre so okvare pogoste, bi bile verjetno boljše tuje izvedbe šasij.

Goriška knjižnica France Bevk

Potujoča knjižnica je začela z delom v letu 1975. Vozilo se je začelo kvariti že po petih mesecih vožnje. Popravila so draga, saj so porabili letos zanje že 17,5 starih milijonov din.

Bolj priporočljiv bi bil npr. mercedesov motor, ker prevozi tudi do 1 milijon km brez popravil.

Bibliobus je bil že dvakrat na servisu v Mariboru in enkrat v Ljubljani. Primernejši bi bil servis samo na enem mestu.

Pokrajinska in študijska knjižnica Novo mesto

Vozilo se pogosto pokvari, zlasti pozimi, ko so plačali za popravilo 9 starih milijonov din.

Mestna knjižnica Postojna

Potujoča knjižnica v Postojni je komaj začela z delom in še ni okvar.

Horvat Vladko - predstavnik izdelovalca iz Maribora

V Mariboru izdelujejo tri tipe bibliobusov:

Tip	Cena din	Dobavni rok
TAM 75 (konj.moči)	81 starih milijonov	3-4 mesece
TAM 130 "	130 starih milijonov	5 mesecev
TAM 170 "	150 starih milijonov	6 mesecev

Finančna sredstva morajo biti zagotovljena že ob podpisu pogodbe. Šasijo je treba plačati ob naročilu, ostalo pa ob prevzemu. TAM daje tudi kredit. Te tri tipe vozil je potrdila že Samoupravna interesna skupnost za kulturo SR Hrvatske.

Številni tipi so neekonomični, ker morajo biti za vsako vozilo na voljo rezervni deli. Omenjene tri tipe bo mogoče izboljševati. Da bi bilo popraviljanje čimbolj enostavno, so se oblikovalci TAM odločili, da bodo bibliobusna vozila kolikor je mogoče najbolj podobna avtobusom. Karoserist dela 200 tipov vozil. Za desing notranje opreme je pri bibliobusih zadolžen Vladko Horvat. V začetku so bili pionirji tako izvajalci kot naročniki.

V Ljubljani, Mariboru in Novi Gorici so enake izvedbe bibliobusov. V Zagrebu so predlagali izboljššave knjižnični delavci sami.

Glede popravil Ljubljana ni upoštevala garancijskih rokov in tudi ni reklamirala napak.

Za Novo Gorico so vzrok okvaram številni postanki (109 postajališč) in slab motor (samo 125 konjskih moči). Znano je, da se motor obrabi 50% ravno pri štartanju. Pri gretju (Webasto peči) je bila kon=

strukcijska napaka, v novih vozilih je to rešeno. Oljno gretje je uporabno le za dolge proge.

Za razsvetljavo so nova vozila ustrezno opremljena. Imajo lasten agregat in možnost priključka na električno zunanjo napajalno omrežje.

Servis na enem mestu je drag, saj bi porabili precej časa in sredstev, če bi npr. vsa vozila prevažali v Maribor.

V Novem mestu so naredili knjižnico iz dostavnega vozila. Razumljivo je, da tako vozilo nima niti ustreznega motorja niti ustrezne nosilnosti. Prijetje vozil za potujoče knjižničarstvo je drago in nefunkcionalno. Nakup tujih šasij je mogoč za devize. Treba je računati s tem, da ločen nakup šasije in ohišja precej dražji.

Če so postanki kratki, so smiselni omenjeni trije tipi potujoče knjižnice. Za dalj časa stacionirano potujočo knjižnico pa bi bili uporabni kontejnerji. Take prikolice bi bile 40% cenejše.

Osrednja knjižnica Celje

Za sedanje tri tipe vozil bi potrebovali knjižnični delavci razmnožene tehnične podatke.

Kasneje tudi za četrto varianto, to je za kontejner z vlačilcem. Tako bi se v splošnoizobraževalnih knjižnicah lažje odločili za posamezne tipe in tudi predlagali izboljšave.

Republiška matična služba - Korže-Strajnar Ančka

V slovenskem merilu bi bilo treba sprejeti odločitev o širjenju omenjenih treh tipov potujoče knjižnice. Kulturna skupnost bi morala verificirati TAM-ove izvedbe vozil za potujoče knjižničarstvo.

Knjižničarsko razvite države imajo še eno varianto vozil, to so posebne prikolice, ki jih razvažajo z vlačilcem. Take prikolice so posebno uporabne v primestnih krajih.

II. Prispevki razprave k strokovnim vprašanjem organizacije in dela potujočega knjižničarstva

Matična knjižnica Izola

Po dogovoru med obalnimi občinami obiskuje potujoča knjižnica na območju Občinske skupščine Izola dve postajališči. Za obisk teh dveh krajev in za regionalno knjižnico odvaja izolska občina 45 starih milijonov letno. Najstarejšo potujočo knjižnico v Sloveniji vozi šofer, ki ima pogosto daljše bolniške dopuste, zato bi bilo nujno treba zaposliti rezervno delovno moč.

Mariborska knjižnica

Mariborska knjižnica ima potujočo knjižnico za tri občine. Prvotno je vozila v štirih. Občina Radlje je na žalost odpovedala postajališča v štirih krajih.

Obiskujejo 28 krajev na štirinajst dni. V krajih z nad 1000 prebivalci je postanek dolg 1,5 do 3 ure. Izkušnje kažejo, naj bi imel kraj z nad 1000 krajanji svojo krajevno knjižnico.

Knjižnega sklada ima mariborska potujoča knjižnica 20.000 enot. Kupujejo 7 izvodov naslova del za mladino, 3 izvode za odrasle in 3 izvode strokovnih knjig.

V letu 1978 so dobili izredna sredstva za nakup knjig. Večje število novitet je občutno povečalo število izposoje. V letu 1979 so izposodili 70.000 enot. V

bibliobusu je naenkrat največ 5 uporabnikov. Razvrstijo jih po starosti, da je svetovalno delo lažje. Starejši uporabniki imajo prednost. Ob slabem vremenu in mrazu je težko za čakajoče zunaj vozila.

Problem je, kako ustrezno nagrajevati knjižnične delavce, ki delajo v potujoči knjižnici. Vsi delajo popoldne, več kot 10 ur na dan so na terenu. Terenski dodatek dobijo samo takrat, ko delajo izven mari-borske občine.

Za svojo dejavnost zaračunavajo drugim občinam samo kilometrino.

Nakup bibliobusa je draga investicija. V Mariboru je nakup vozila sofinanciral sindikat.

Goriška knjižnica France Bevk

Zaradi pogostih okvar bi bil potreben rezerven bibliobus. Eno vozilo pa samo za delovne organizacije.

Stroške za potujoče knjižničarstvo pokrivajo Občinska skupščina Nova Gorica 40%, Ajdovščina 30% in Tolmin 20%. Knjižnični delavci posameznih občinskih matičnih knjižnic sodelujejo po 5 dni v mesecu pri obdelavi knjižnega sklada in tudi izposojajo na območju svoje občine.

Obisk v delovnih organizacijah je uspešen, če potujoča knjižnica prihaja v času malice od 10. do 11,30. Ko so poizkusili prihajati od 14. do 14,30, ni bilo uspeha.

V organizaciji združenega dela Iskra so zajeli 60% - 95% delavcev, 45% obiskovalcev je iz neposredne proizvodnje. Bibliobus zajema prebivalce iz okoliških krajev, ki ne bi namenoma prišli v knjižnico v Novi Gorici. Sindikat finančno podpira delo potujoče knjižnice.

Pokrajinska in študijska knjižnica Novo mesto

Potujoča knjižnica obiskuje 36 krajev oziroma postajališč. Nekatera - zlasti tista blizu mesta - dvakrat mesečno. Knjižnega sklada imajo komaj 6000. V letu 1979 so izposodili 10.000 obiskovalcem 20.000 knjig. Organizacije združenega dela so namensko zbrale sredstva za dejavnost potujoče knjižnice.

Zdaj so oddelek priključili študijski knjižnici, dodatnih sredstev za to novo dejavnost pa ni.

Mestna knjižnica Postojna

Potujoča knjižnica Postojna obišče 50 postajališč v občini na 14 dni. Postanek je dolg 1 uro. Na dan obišče potujoča knjižnica 5 krajev. Delovni čas je od 12,30 do 19. ure.

Seznam bralcev imajo po posameznih krajih. Vpisnina je 5 din, zaračunavajo zamudnino in izkaznico, vse ostalo je brezplačno.

Delavca, ki je šofer in izposojevalec hkrati stimulirajo s točkami na pogoje dela. Ker potujoča knjižnica obiskuje kraje samo v eni občini ne morejo delavcev nagrajevati s terenskim dodatkom.

Od septembra 1979 so imeli 9000 obiska in 22.000 izposojenih knjig.

Osrednja knjižnica Kranj

V Kranju načrtujejo bibliobus že od leta 1960, vendar ga tudi v prihodnjem srednjeročnem obdobju še ne bo. Potujoča knjižnica ima v kranjski občini 8 krajevnih knjižnic. V njih izposojajo volonterji, s katerimi imajo mnogo težav. Honorarji za delo volonterjev so bili že v preteklem letu minimalni, po resoluciji o stabilizaciji, pa lahko izplačajo samo 80% lanske realizacije.

cije. Tudi nastavitve strokovnih delavcev za potujočo knjižnico so nemogoče.

Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica

Občinska matična knjižnica Jesenice se ne želi vključiti v mrežo. Tržič trdi, da pokrijejo potrebe 18.000 prebivalcev s kombijem in občinsko matično knjižnico. Na območju radovljiške občine so od leta 1964 odpirali krajevne knjižnice, ki pa so se tako razvile, da občinska matična knjižnica sedanjemu obsegu dela v teh knjižnicah ni več kos.

V stacioniranih knjižnicah je izposoja 2-3 krat večja, zato je treba premisliti, katera oblika je bolj racionalna: bibliobus ali krajevna knjižnica.

Knjižnica Otona Župančiča Ljubljana

Nagrajevanje knjižničnih delavcev potujoče knjižnice poteka v Ljubljani tako, da tisti delavci, ki gredo na teren, dobijo vsakič po 80 din.

Republiška matična služba - Ančka Korže-Strajnar

Republiška matična služba je že od vsega začetka opozarjala na težave pri organizaciji in delu bibliobusov. Problem je v tem, da je naše splošnoizobraževalno knjižničarstvo še šibko razvito, da bi bil bibliobus po eni strani dopolnilo krajevnim knjižnicam in oblika posredovanja knjižnega sklada za redko poseljena območja.

V potujoči knjižnici Nova Gorica bi bilo treba združevati za skupne naloge sredstva ne pa ljudi.

Bibliobus za gorenjsko regijo bi sofinancirala tudi Kulturna skupnost Slovenije.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju se bodo morale splošnoizobraževalne knjižnice še naprej razvijati, mogoče ne pospešeno, vendar razvoj se bo moral nadaljevati.

Restrikcije veljajo za letošnje leto in je vprašanje, če bodo tudi v prihodnosti taki predpisi.

Zapisala:

Irena Kernel

ZAKLJUČKI 1. SLOVENSKEGA POSVETOVANJA O POTUJOČEM KNJIŽNIČARSTVU

1. Tehnična vprašanja o vozilih za potujoče knjižničarstvo

- 1.1. V slovenskem merilu bi bilo treba verificirati tri tipe vozil TAM 75, TAM 130 in TAM 170 ter postopoma uvesti še četrto varianto, to je prikolico z vlačilcem za primestna postajališča.
- 1.2. Za delo potujoče knjižnice so bolj smotrna ena vrata.
- 1.3. Smotrna so namensko izdelana vozila, za potujoče knjižničarstvo, vsako prirejanje drugih vozil je drago in nefunkcionalno.
- 1.4. Za vse tri tipe potujočih knjižnic bi moral izvajalec razmnožiti tehnične podatke, da bi se knjižnični delavci lažje odločali za nakup ustreznega tipa vozila za svoje območje in predlagali izboljšave opreme.

2. Strokovna vprašanja organizacije in dela potujočega knjižničarstva

- 2.1. Bibliobusi (kot ena od oblik potujočega knjižničarstva) na območju SR Slovenije ne obiskujejo mestnih naselij., kar je v skladu s standardi UNESCO za javne knjižnice.
- 2.2. Vsi bibliobusi ne obiskujejo postajališč na 14 dni, čeprav je to minimum po normativih UNESCO.
- 2.3. Splošnoizobraževalno knjižničarstvo v Sloveniji še ni dovolj razvito, da bi bibliobus lahko dopolnjeval krajevne knjižnice in hkrati posredoval knjižni sklad uporabnikom na redko poseljenih območjih.
- 2.4. Za organizacijo bibliobusne službe in uspešno delo potujočega knjižničarstva mora biti matična knjižnica dovolj razvita.
- 2.5. Pri načrtovanju mreže splošnoizobraževalnih knjižnic smo v Sloveniji izhajali iz vidika uporabnikovega bivališča.

Posredovanje knjig (in drugega knjižničnega gradiva v prihodnosti) v organizacijah združenega dela je še v začetkih.

Načelno je to posebna dejavnost splošnoizobraževalnih knjižnic, za katero bi morali organizirano združevati dodatno vsaj del sredstev. Npr. nakup vozila, knjižnega sklada itd. iz posebnih sredstev organizacij združenega dela, nagrajevanje knjižničnih delavcev, prirast knjižnega sklada itd. pa naj bi omogočile kulturne skupnosti.

- 2.6. Proučiti bi morali učinkovitost in ekonomičnost potujočega knjižničarstva v primerjavi s stacioniranimi krajevnimi knjižnicami.

2.7. Če ne v slovenskem, pa bi morali imeti vsaj v regionalnem merilu večje skladišče knjižničnega gradiva za potujoče knjižničarstvo, pa tudi za posojanje kolekcij krajevnim knjižnicam.

Na tak način bi se izognili prostorski stiski in kopičenju knjižnega sklada, ki za uporabnike določenega območja ni več zanimiv.

2.8. Proučiti bi morali še druge oblike potujočega knjižničarstva, kot jih priporočajo standardi UNESCO in jih postopno uvajati v slovenski prostor.

2.9. V slovenskem merilu so med regijami velike razlike, ker niso vse splošnoizobraževalne knjižnice že v začetku dela potujočih knjižnic uredile vprašanj ustanoviteljstva, to pomeni kontinuiranega dotoka sredstev. Brez rednega plačevanja dejavnosti razvoj ni mogoč. Z občasnim združevanjem sredstev so možne (lahko zelo uspele) enkratne akcije.

2.10. Pri medobčinskem povezovanju je za dejavnost potujočega knjižničarstva (pa tudi za druge skupne naloge) bolj smiselno združevanje sredstev, kot pa so druge rešitve.

2.11. Stimulativni del nagrajevanja knjižničnih delavcev v potujočem knjižničarstvu naj bo priključen rednemu osebnemu dohodku. Dnevnice, terenski dodatek itd. niso upoštevani pri izračunavanju poprečja za morebitni bolniški dopust, za pokojnino itd.

2.12. Posvetovanje je opozorilo, da bi bili potrebni še dodatni posveti, da bi razčistili že omenjena vprašanja, pa tudi še druga, kot: nakup knjižnega sklada (npr. število izvodov posameznih naslovov, če upoštevamo nerazvite šolske knjižnice), evidentiranje

izposoje in podatkov o uporabnikih (dogovor o enotnem najbolj praktičnem) itd.

Zapisala:

Irena Kernel

Da bi razširili seznam strokovne literature, ki pri nas ni posebno bogata, objavljamo v tej številki popis izdaj Hrvaškega bibliotekarskega društva, ki so v prodaji. Upamo, da bodo naše knjižnice našle v seznamu kakšen naslov, ki jih bo zanimal.

POPIS IZDANJA HRVATSKOGA BIBLIOTEKARSKOG DRUŠTVA
KOJIH IMAMO ZA PRČDAJU

1.	Morović Hrvoje: Povijest biblioteka u gradu Splitu, dio 1 din.	50.-
2.	Badurina Andjelko: Iluminirani rukopisi u gradu Korčuli.	30.-
3.	Libraries in Croatia	30.-
4.	Potrebica Filip: Povijest knjižnica Požeške kotline	60.-
5.	Malbaša Marija: Povijest tiskarstva u Slavoniji	70.-
6.	Galić Pavao: Povijest zadarskih tiskara	60.-
7.	Čanković Dušanka: Organizacija i uredjenje zbirki geografskih karata u knjižnicama	50.-
8.	2. Jugoslavensko savjetovanje o primjeni kompjutera u bibliotekama	100.-
9.	OPISNI ELEMENTI OMEĐJENIH PUBLIKACIJA Ilustrativni primjeri prikazani na Savjetovanju o uvodjenju Medjunarodnog standardnog bibliografskog opisa za omeđjene publikacije u bibliotečne kataloge Zagreb, 20. i 21. ožujka 1975. Zagreb, 1981.	60.-
10.	Dahl Svend: Povijest knjige	100.-
11.	ISBD(M) Medjunarodni standardi Bibliografski opis omjedjenih publikacija. Drugo izdanje hrvatskoga prijevoda (prema preradjenom prvom izdanju izvornika)	80.-
12.	ISBD(S) Medjunarodni standardi Bibliografski opis periodičkih publikacija i nizova publikacija	60.-
13.	ISBD(G) Opći medjunarodni standardni bibliografski opis	60.-
14.	ISBD(NBM) Medjunarodni standardni bibliografski opis neknjižne gradje	80.-
15.	ISBD(CM) Medjunarodni standardni bibliografski opis kartografske gradje (u tisku)	
16.	Drugi i treći kongres Saveza društava bibliotekara Jugoslavije	50.-
17.	Sedma skupština Saveza društava bibliotekara Jugoslavije. Herceg Novi, 31. X do 2. XI 1977.	100.-
18.	Vjesnik bibliotekara Hrvatske God. 1/1950-7/1961, 10/1964-17/1971, 19/1973-23/1977-78. cijena kompleta	1.000.-
19.	Knjiga i čitaoci. God. 4/1970-12/1978. 13/1979. cijena kompleta	850.-

Narudžbe slati na adresu: Hrvatsko bibliotekarsko društvo
41000 ZAGREB
Marulićev trg 21

PRI NARODNI IN UNIVERZITETNI KNJIŽNICI LAHKO NAROČITE

- ABECEDNI imenski katalog. Ljubljana 1967. (25 din)
- BAJEC, J.: Slovenski časniki in časopisi 1937-1945.
Ljubljana 1973. (100 din)
- BULOVEC, Š.: Bibliografija slovenskih bibliografij
1961-1973. Ljubljana 1976 (100 din)
- GLASBENI rokopisi. (15 din)
- KATALOG rokopisov Narodne in univerzitetne knjižnice.
1., 2., 3., snopič (á 100 din); 4. snopič (200 din);
5. in 6. snopič (á 150 din); Komplet (800 din)
- LOGAR J.: Uvod v bibliografijo. Ljubljana 1970.
(50 din)
- NOVOSTI UDK s področja družbenih ved. Ljubljana 1977.
(50 din)
- OBVESTILA republiške matične službe. (20 din)
- SEZNAM tujih periodičnih publikacij, ki jih v letu 1977
prejemajo knjižnice visokošolskih zavodov v Sloveniji.
Ljubljana 1977, (150 din)
- SEZNAM tujih periodičnih publikacij, ki jih prejemajo
univerzne, znanstvene in specialne knjižnice v Slo-
veniji. Dopolnilo in dodatek za leto 1978. Ljubljana
1978. (150 din)
- SEZNAM tujih periodičnih publikacij, ki jih prejemajo
univerzne, znanstvene in specialne knjižnice v Slo-
veniji. Dopolnilo in dodatek za leto 1979.
Ljubljana 1979 (150 din)
- SEZNAM tujih periodik, ki jih prejemajo knjižnice v
Sloveniji. Ljubljana 1962. (11 din)
- SLOVENSKA bibliografija za leto:
1949 (15 din), 1950 (15 din), 1954 (15 din),
1955 (13 din), 1956 (30 din), 1957 (45 din),
1958 (30 din), 1959 (25 din), 1960 (32 din),
1961 (32 din), 1962 (32 din), 1963 (32 din),
1964 (32 din), 1965 (36 din), 1966 (44 din),
1967 (44 din), 1968 (80 din), 1969 (180 din),
1970 (180 din), 1971 (200 din), 1972 (250 din),
1973 (800 din), 1974 (350 din), 1975 (1.250 din)
- STANDARDI za javne knjižnice. Ljubljana 1975. (20 din)

VODIČ kroz narodne biblioteke Jugoslavije. Beograd 1979.
(200 din)

VODIČ po knjižnicah slovenskih univerz. Ljubljana 1976.
(5 din)

VRANČIČ, R.: Uporaba knjižničnega gradiva in informacijska služba v knjižnicah. Ljubljana 1969.
(15 din)

ZBORNIK Narodne in univerzitetne knjižnice. I. Ljubljana 1974. (40 din, za člane DBS 30 din)

ZBORNIK Narodne in univerzitetne knjižnice. II. Ljubljana 1978. (100 din, za člane DBS 50 din)

Izdala, založila in razmnožila kot interno publikacijo
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Turjaška
1. Uredila Miša Sepe. Odgovarja Tomo Martelanc. Naklada
500 izvodov. Cena 20 din.

YU ISSN 0350-3577